

КОНЦЕПЦИЯ ЗА
ЛИЧНИТЕ СМЕТКИ
НА ФИЗИЧЕСКИ И
ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА,
ВОДЕНИ ОТ
ЦЕНТРАЛЕН
ДЕПОЗИТАР АД В Т.
НАР. РЕГИСТЪР А

Януари 2019

Дефиниране на проблема

Регистър А на "Централен депозитар АД и водените в него лични сметки за търгувани ценни книжа

Съгласно Правилника на „Централен депозитар“ АД (ЦДАД), в Регистър А по лични сметки на титулярите, се регистрират безналични ценни книжа и компенсаторни инструменти, включително придобити в процеса на масова приватизация; чрез първично емитиране; или по друг начин. След откриване на сметката за ценни книжа, същата се заверява със съответния брой ценни книжа. Първоначалното захранване на сметките в Регистър А към ЦДАД е извършено в резултат на първата вълна от масовата приватизация през 1996 г. и сега броят на сметките в него по данни на ЦДАД е над 2 милиона.

И към момента, голяма част от акциите на публични компании, придобити по време на масовата приватизация, се съхраняват по лични сметки. Тези акции не се съхраняват или управляват от инвестиционен посредник, какъвто следва да бъде обичайния подход за търгувани ценни книжа.

По отношение на голяма част от тези сметки в продължителен период от време (над 15 години) се наблюдава липса на интерес от притежателите на тези книжа относно управление на съответните финансови инструменти, включително поради незнание на наследниците на починалите лица. Същевременно, част от притежателите на тези сметки, които са проявили интерес към книгата, не са предприели действия по управлението им, тъй като свързаните с това разходи (за прехвърляне по подсметка на инвестиционен посредник, включително при унаследяване, както и за съхранение и продажба) в повечето случаи са по-високи от стойността на самите ценни книжа.

През последните 20 години са провеждани няколко инициативи (в т.ч. нееднократно инициирани от ЦДАД, като отговорен за воденето и поддържането на Регистър А), които опитват да предложат различни решения на статуквото под формата на семинари, дискусии и неформални дебати в инвестиционната общност. Целта на предприетите действия е широка обществена дискусия на съществуващите проблеми с множеството сметки за акции в Регистър А и липсата на заинтересованост у инвеститорите тези книжа да бъдат активизирани, което води след себе си най-малко следните негативни последици:

- ❖ нисък обем на свободно търгуемите ценни книжа, което е фактор и за ниска ликвидност на ценните книжа на самите дружества;
- ❖ незнание от лицата, съответно наследниците, за притежаваните от тях акции, придобити по време на масовата приватизация и съответно неупражняване на правата, произтичащи от това – в т.ч. липса на участие в общите събрания на акционерите и не получаване на дивиденди;
- ❖ възползване от страна на емитентите от незнанието на акционерите, вследствие на което дружествата се управляват с миноритарен дял и се прилагат недобри корпоративни практики, които не са в интерес на миноритарните акционери;
- ❖ недобри практики при разпределяне на дивиденди от емитентите - дружествата обявяват разпределение на дивиденди, които на практика не биват потърсени и след изтичане на 5 г. давност се връщат в дружеството.

Посочените по-горе проблеми до този момент не са намерили еднозначно решение, въпреки че варианти за решение са търсени, както от пазарните участници, а така също и са били обект на разглеждане от експерти на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР¹) в нарочно изследване на подобни проблеми в няколко балкански държави.

Според ЦДАД предвид възрастта, на която са придобивани акциите (през 90-те години преобладаваща част от лицата, които са придобили акции са на възраст между 40-50 години), е твърде вероятно немалка част от акционерите с лични сметки в Регистър А да са починали. За актуализирането на данните на собствениците на ценните книжа, съответно на наследниците е необходимо както съдействието на Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, така и на местните органи на изпълнителната власт.

Публичните дружества от масовата приватизация, по предоставените данни от ЦДАД, са 91 от общо 265, непубличните дружества от масовата приватизация са 545 от общо 942. Тази информация следва да се актуализира и синхронизира между регистрите на ЦДАД и КФН.

В настоящата концепция се прави опит за преодоляване на дългогодишния проблем със „спящите акции“, за което са предвидени следните действия от страна на държавата:

¹ Cross Regional Dormant Accounts Study, November 2017, EBRD.

- ❖ да информира притежателите на ценни книжа от масовата приватизация, съответно техните наследници, че в рамките на предварително определен срок следва да предприемат действия по прехвърляне към подсметки при инвестиционен посредник,
- ❖ при изтичането на горния нормативно установен срок и при продължаваща липса на заинтересованост у собствениците им, акциите, дефинирани като „спящи“, ще се прехвърлят за допълнителен нормативно установен срок в специално създаден за целта инвестиционен фонд, управляван от управляващо дружество, с доказан опит и отлична репутация; срещу това лицата ще получат дялове от фонда, равностойни на притежаваните от тях акции.
- ❖ след изтичане на допълнителния нормативно-установен срок, в случай че лицата продължат да проявяват незаинтересованост, ще изгубят притежаваните от тях дялове от фонда, а паричните средства, съответстващи на непотърсените дялове, ще бъдат използвани за цели от значим обществен интерес.

Стъпки за преодоляване на проблема

Комуникационна стратегия и процес на прехвърляне на търгуваните ценни книжа по личните сметки от Регистър А в подсметки към инвестиционен посредник в Регистър Б (период за изпълнение – 1 година)

Важен елемент от настоящата концепция е провеждането на активна национална информационна кампания – под формата на клипове по телевизиите и радиостанциите с национален обхват, както и разпространяване на информация чрез медиите в страната, за да достигне до възможно най-широк кръг лица. Това включва и провеждане на информационни кампании по населени места със съдействието на местните власти.

Цел на информационната кампания ще бъде всички акционери в публични дружества с лични сметки в ЦДАД, т.е. водени в Регистър А, да предприемат действия и да ги прехвърлят по подсметка при инвестиционен посредник в Регистър Б, в предварително нормативно-определен срок от 1 година (информационна кампания + реално предприемане на действия по доброволното прехвърляне от страна на лицата на книгата им по сметки от Регистър А в Регистър Б).

Нормативни изменения (законодателни изменения и изменения на съответните наредби на КФН и приемане на нови наредби, както и изменение на правилника на ЦДАД)

1. Въвеждане на задължението за прехвърляне на търгуваните ценни книжа от Регистър А в Регистър Б на ЦДАД

Концепцията предвижда и изготвяне на законопроект, с който да се въведат мерки с временен характер и да се уредят конкретно обществените отношения във връзка с личните сметки на лицата за ценни книжа от публични дружества в Регистър А, в т.ч. със „спящите акции“ от масовата приватизация. Със законопроекта ще се въведе задължение търгуваните ценни книжа да се съхраняват по подсметки на инвестиционни посредници. Вследствие на това задължение, всички акции на публични дружества, държани по лични сметки на лицата от Регистър А следва да се прехвърлят по подсметки на лицата към инвестиционен посредник в Регистър Б (с изключение на държавата и общините) в определен нормативно-установен срок от 1 година от стартиране на информационната кампания.

За лични сметки за ценни книжа на публични дружества и/или емитенти, които в рамките на този 1-годишен период не са прехвърлени доброволно от техните притежатели от Регистър А в Регистър Б, законопроектът ще уреди следващите стъпки, а именно:

- ❖ тези, които отговарят на дефиницията за „неактивни лични сметки за акции“ ще бъдат прехвърлени в специално създаден за целта инвестиционен фонд, срещу което лицата ще получат равностойни на акциите им дялове. При изтичане на втори допълнителен срок и непредприемане на действия от страна на дялопритежателите, паричната равностойност на дяловете ще бъде внесена в Сребърния фонд (виж 1.1);
- ❖ тези, в които се водят ценни книжа на публични дружества и които не отговарят на дефиницията за „неактивни лични сметки за акции“ ще бъдат прехвърлени към инвестиционни посредници (виж 1.2).

1.1 „Спящи акции“ или „неактивни лични сметки“ от масовата приватизация

Законопроектът за своите цели следва да въведе и определение за т.н. „спящи“ акции - „неактивни лични сметки за акции“ от масовата приватизация:

- ❖ „Лични сметки“ са сметките за ценни книжа на публични дружества и/или емитенти, чиито притежатели са физически и юридически лица и които са извън клиентските регистри при членовете-инвестиционни посредници на ЦДАД (Регистър А).
- ❖ „Неактивни лични сметки за акции“ са лични сметки за акции на публични дружества, придобити срещу инвестиционни бонове по реда на глава осма от Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (отм., ДВ, бр. 28 от 19.03.2002 г.), които към датата на влизане в сила на този закон:
 - а) са били вписани в Регистър А на ЦДАД извън клиентските регистри при членовете - инвестиционни посредници на ЦДАД за период от 15 години преди датата на влизане в сила на закона, и
 - б) през този период не са осъществявани никакви сделки на разпореждане с тях по нареждане на притежателят им, и
 - в) е изтекъл законоустановеният срок за доброволно прехвърляне на акциите от лична сметка при ЦДАД по подсметка на лицето при избран от него инвестиционен посредник.

В тази връзка, следва да се разпише процедура от ЦДАД за идентифицирането на „неактивните лични сметки за акции“, в която основна задача на ЦДАД, в качеството му на поддържащ националната регистрационна система и регистър на сделките с ценни книжа, ще бъде ЦДАД да може да удостовери кои сметки за ценни книжа отговарят кумулативно на критериите за „неактивни лични сметки за акции“, включително да се предвиди процедура за действие при погрешни прехвърляния и възможност за лицата да потърсят от ЦДАД обезщетение в такива случаи. Също така, ЦДАД следва да изготви списък на лицата и сметките за ценни книжа, които отговарят на посочените критерии и да го предостави на Комисията за финансов надзор (КФН), която следва да осъществява надзора върху този процес. С цел гарантиране на правна сигурност по отношение на „неактивните лични сметки за акции“, срокът от 1 година за прехвърляне е преклузивен. След изтичането му следва:

- ❖ да се изготви актуална оценка на стойността на акциите на публичните дружества, които ще бъдат прехвърлени във фонда (по пазарна цена или по

общоприети методи за оценка на ценни книжа, в случай че няма актуална пазарна цена). Към момента ЦДАД разполага само с номиналната стойност на акциите в Регистър А. Тази оценка е необходима с цел установяване на агрегираната пазарна стойност на „спящите акции“, тъй като тя ще окаже влияние върху икономическата целесъобразност на концепцията и съответно дали ще могат да бъдат постигнати очакваните резултати;

- ❖ да се създаде инвестиционен фонд, в който да бъдат прехвърлени акциите, отговарящи на дефиницията за „неактивни лични сметки за акции“. Всяко лице, ще получи съответен брой дялове от фонда, чиято равностойност ще съответства на стойността на притежаваните от него и прехвърлени във фонда акции;
- ❖ да се избере лицензирано управляващо дружество, което да управлява инвестиционния фонд.

Инвестиционният фонд ще може да упражнява без ограничение всички права по прехвърлените в него акции, в това число право на глас, дивидент, ликвидационна квота, право да ги залага и заема, да ги продава. Лицата, които са получили дялове от инвестиционния фонд, съответно техните законни наследници, ще имат възможност в рамките на нормативно определен период от 5 години да поискат от фонда обратно изкупуване на получените дялове или да потвърдят желанието си да останат дялопритежатели. Управляващото дружество на инвестиционния фонд следва да изготви и представи стратегия по какъв начин да бъде структуриран фонда, както и как да бъде осигурена достатъчна ликвидност, за да могат лицата да получат паричната равностойност на притежаваните от тях дялове във фонда в 5-годишния период (затворен период за обратно изкупуване, търгуване на Българска фондова борса, др.). За лицата, пропуснали да направят това в указания срок, паричната равностойност на техните дялове ще бъде прехвърлена в Държавния фонд за гарантиране на държавната пенсионна система, т.н. Сребърния фонд. В тази връзка се предлага изборът на управляващо дружество да се извърши от Управителния съвет на Сребърния фонд (УС на СФ), чрез конкурсна процедура, съобразно критерии за подбор, предложени от УС на СФ.

Необходимо ще бъде ЦДАД да разпише и процедура за прехвърляне на акциите от неактивните лични сметки по сметка на специално създадения за целта инвестиционен фонд, както и съответно разкриване на сметки на дялопритежателите като основната

цел е да се избегнат злоупотребите с ценните книжа и да се гарантира, че трансферът на акции ще се направи прецизно и прозрачно. След изтичане на 5-годишния период управляващото дружество следва в рамките на 2 години да продаде непотърсените дялове и да прехвърли паричната им равностойност в Сребърния фонд. След изтичане на 2-годишния период за продажба, инвестиционният фонд прекратява отношенията си със Сребърния фонд и продължава управлението си самостоятелно.

1.2. Други ценни книжа, налични по лични сметки в Регистър А

По информация от Централния депозитар, към момента в Регистър А, освен акции от масовата приватизация, се съхраняват и голяма част от ценните книжа (акции и облигации), допуснати до търговия на Българска фондова борса, на публични дружества извън масовата приватизация, които са прехвърлени от подсметки при инвестиционен посредник от Регистър Б в Регистър А. Тази практика е възприета предимно поради икономически причини.

За тази цел е необходимо да бъде разписана специална процедура за прехвърляне на ценни книжа от Регистър А в Регистър Б, която следва да обхване случаите, при които ценните книжа не отговарят на дефиницията за „неактивни лични сметки за акции“ – това са ценни книжа, които включват, както акции така и облигации на публични дружества и/или емитенти. В изпълнение на общото задължение търгуемите ценни книжа да се държат само по клиентски подсметки при инвестиционен посредник, тези ценни книжа следва да се върнат при инвестиционния посредник, който ги е прехвърлил от Регистър Б към Регистър А. В случай, че лицензът на този инвестиционен посредник е бил отнет и не е избран друг инвестиционен посредник, при който да бъдат прехвърлени клиентските книжа, ценните книжа следва да се прехвърлят чрез служебно разпределение от ЦДАД на заявили участие в разпределението инвестиционни посредници, на случаен принцип, съгласно предварително зададени критерии.

Във връзка с гореизложеното, КФН следва да разпише наредба, която да уреди цялостната процедура по прехвърляне на ценните книжа.

Съгласно концепцията и вследствие на законопроекта, в Регистър А ще останат основно сметки на непублични дружества, нетъргувани ценни книжа и компенсаторни инструменти, а сметки за акции на публични дружества ще могат да бъдат водени само

в строго определени случаи (ценните книжа собственост на държавата и общините, други). Прехвърлянето от Регистър Б към Регистър А принципно няма да бъде разрешено, освен в строго регламентирани от закона случаи.

2. Въвеждане на стимули за лицата в процеса по прехвърляне от Регистър А в Регистър Б, намаляване на разходите и преодоляване на възможните процедурни пречки

2.1 Улесняване проверката на наличности на ценни книжа от лицата, собственици на тези книжа

Начини за получаване на справка за притежавани ценни книжа:

А. Чрез квалифициран електронен подпис (КЕП)

Към настоящия момент, всяко физическо лице, което притежава КЕП може да направи справка в интернет страницата на ЦДАД чрез попълване на форма. Няма значение от кой издател е електронният подпис, стига същият да не е с изтекла валидност. Цените варират, в зависимост от издателя и валидността на електронния подпис, относително от 20 до 70 лева. Справката се осъществява в рамките на няколко минути.

Б. Чрез персонален идентификационен код (ПИК)

Възможност за проверка позволява и наличието на ПИК. Дванадесетцифровият код се издава безплатно, на място във всеки един клон на Националната агенция за приходите (НАП) при предоставяне на лична карта и попълване на съответно заявление по образец. Справката чрез ПИК се осъществява бързо, в рамките на няколко минути.

В. Използвайки регистрационните услуги на инвестиционен посредник

Лицето следва да подпише договор за регистрационно агентство с лицензиран инвестиционен посредник, който притежава качеството регистрационен агент, всяко физическо лице може да заяви справка за ценните книжа и дялове, които притежава (Удостоверение за притежавани финансови инструменти, в текста се използва за краткост - справка). При тази процедура, лицето се идентифицира от оправомощен служител на инвестиционния посредник (чрез снемане на копие от документ за самоличност и заверяването му) и изследва дали физическото лице е или е било през последната календарна година, политически обвързана личност. В справката фигурира информация за физическото лице (имена, адрес и № сметка в ЦДАД); броя, номинала и емисията ценни книжа, които лицето притежава, информация за инвестиционния

посредник, който е подал заявлението и типа сметка по която се съхраняват книжата (лична или клиентска при инвестиционен посредник).

Услугата се заплаща, съгласно действащата тарифа на обслужващия посредник (от 25 до 36 лева). В рамките на един работен ден, след депозиране на заявлението, посредникът получава информацията, след което я предоставя на клиента.

Съществуващи трудности за проверка на наличност на ценни книжа:

- ❖ голяма част от притежателите на лични сметки от масовата приватизация са пенсионери и гореописаните начини за проверка на наличност на ценни книжа са неподходящи и трудно приложими. Процедурата за проверка през инвестиционен посредник е скъпа и тромава, тъй като дори и само за проверка на наличност, се изисква сключването на договор;
- ❖ при починали притежатели на лични сметки за ценни книжа, не могат да бъдат използвани КЕП и ПИК, тъй като те са лични, а процедурата за проверка през инвестиционен посредник не е ясна.

Какво може да се подобри с цел улесняване на проверката на наличности на ценни книжа от лицата:

- ❖ да се облекчи процедурата за установяване на наличности по сметките на притежателите на ценни книжа, включително и за наследниците им;
- ❖ да се намалят таксите на ЦДАД и инвестиционните посредници.

При прилагането на концепцията за прехвърляне на ценните книжа на публични дружества и/или емитенти от лични сметки по подсметки на инвестиционни посредници (от Регистър А в Регистър Б) ще възникнат разходи за притежателите на сметките в Регистър А. До този момент, ЦДАД не събира такси за поддръжка на личните сметки в Регистър А. За реализиране на концепцията следва да бъде поет ангажимент от страна на всички заинтересовани страни, за улесняване на процедурите и за намаляване или премахване на таксите, свързани с проверката на наличности в Регистър А, прехвърлянето на сметките от Регистър А в Регистър Б от страна на ЦДАД, както и таксите, свързани със съхранение, управление и продажба на ценните книжа от страна на инвестиционните посредници.

ЦДАД вече е заявил воля за временно премахване на таксата за установяване на притежавани от лицето ценни книжа, както и за прехвърляне на ценните книжа от Регистър А в Регистър Б. От страна на инвестиционните посредници принципно е заявена готовност за временно премахване на таксите като регистрационен агент, начислявани на лицата, които желаят да проверят дали притежават ценни книжа в ЦДАД.

2.2 Облекчаване на процедурата по наследяване на ценни книжа

Процедурата по наследяване на безналични ценни книжа е сложна, тромава и скъпа, особено в случаите на повече от един наследник заради изискването за представяне на договор за доброволна делба. Съществен проблем е и хипотезата, в която ценните книжа се съпритежават от няколко наследници, които не са осъществили доброволна делба на книгата.

Процедурата по наследяване на ценните книжа е основна пречка за прехвърлянето на личните сметки към момента. Лица, които се интересуват от притежаваните от тях ценни книжа и са направили справка за тях, не предприемат прехвърлянето им при инвестиционен посредник, поради тежката процедура за наследяване, както и разходите, които надвишават икономическата полза, която биха реализирали от продажбата на книгата.

Принципно с оглед спецификата на отношенията, процедурата е уредена в правилника на ЦДАД. Дори и при премахване на всички възможни такси от страна на ЦДАД и инвестиционните посредници, утежняващи наследниците на ценни книжа, процедурата следва да бъде облекчена и от гледна точка на другите съществуващи изисквания. С оглед представено от ЦДАД определение на съда, с което се постановява, че е недействителна съдебна делба на ценни книжа, и при условие, че лицата не са се съгласили на доброволна делба, със съдействието на Министерство на правосъдието, следва да се обсъди възможност за въвеждане дори на временно облекчаване на тази процедура, с цел реално наследяване на ценните книжа.

2.3 Намаляване на вноските във Фонда за компенсиране на инвеститорите

Важен елемент за реализиране на концепцията е елиминиране и на другите икономически стимули за обратното връщане на ценните книжа в Регистър Б, и по-конкретно вноските във Фонда за компенсиране на инвеститорите. Вноските във фонда

се изчисляват върху общата стойност на държаните от лицето ценни книжа, въпреки, че компенсацията, която би могло да получи лицето от фонда е ограничена до 40 000 лева, т.е. ако ценните книжа са на стойност 100 000 лева, вноската се дължи върху 100 000 лева, а не върху 40 000 лева. Това води до практиката лица, които държат по-големи пакети акции да ги държат в Регистър А. Този въпрос може да намери решение чрез изменение на разпоредбите относно вноските във фонда, които се съдържат в Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

2.4 Условия, при които инвестиционния посредник ще има възможност да се разпорежи с акции на клиент при натрупване на задължения на клиента

След прехвърлянето на ценните книжа към инвестиционните посредници е от изключителна важност да се уреди възможността инвестиционните посредници да имат възможност да продадат ценните книжа в случаите, в които дълго време те не са потърсени от собствениците им, а същевременно са реализирани разходи за съхранението им. Необходимостта се поражда от факта, че инвестиционният посредник ще бъде длъжен да заплаща дължимите вноски към фонда за клиент, който е незаинтересован, няма връзка с него и респективно не може да се установи волята му. Разпоредбата на чл. 92, ал. 5 от Закона за пазарите на финансови инструменти предвижда, че недействително спрямо клиента е прихващане, учредяване на обезпечение, както и други действия по отношение на негови финансови инструменти и/или парични средства, в резултат на които трето лице придобива право да се разпорежда с финансовите инструменти и/или парични средства на клиента, с цел удовлетворяване на вземане, което не е свързано със задължение на клиента или с услугите, предоставяни от инвестиционния посредник на клиента. Тази разпоредба транспонира изискването на чл. 2, пар. 4 от Делегирана директива 2017/593. След дискусии в работната група относно приложимостта ѝ, Комисията за финансов надзор ще постави въпроса за изясняване в работните групи към Европейския орган за ценните книжа и пазарите (ESMA).

Непублични дружества от масовата приватизация

В рамките на предвидената информационна кампания за раздвижване на „спящите“ акции от масовата приватизация, неактивните притежатели на акции в непублични дружества също ще бъдат насърчени да активизират своето участие в тях.

Както е посочено по-горе, по данни на ЦДАД **непубличните дружества от масовата приватизация са 545**. Притежателите на акции, придобити по време на масовата приватизация от тези дружества, ще бъдат приканени да се свържат с инвестиционен посредник, в качеството му на регистрационен агент или ЦДАД за заявяване на своята идентификация в рамките на 1-годишния срок на кампанията.

Тъй като оценката на акциите на непублични дружества (потенциално неликвидни) е много времеемка и скъпа, се предлага след изтичане на срока от 1 година, тези акции, за които акционерите не са се свързали с инвестиционен посредник, в качеството му на регистрационен агент или с ЦДАД, да се обособят в специално създаден фонд с цел съхранение и управление на тези акции, като за фонда ще се приложат аналогични процедури по избор на управляващо дружество, както за инвестиционния фонд за акции на публични дружества. В тази връзка ще се наложат и съответните законови изменения.

За период от 5 години, управляващото дружество ще съхранява акциите от името и за сметка на лицата и ще може да упражнява всички права по тях от тяхно име и за тяхна сметка, без да може да се разпорежда. По време на този период, лицата ще продължат да имат възможността да се идентифицират, но не пред инвестиционен посредник или ЦДАД. Според изследването на ЕБРР при разглеждане на възможните варианти за разрешаване на проблема с неактивните акции в непублични дружества, придобити от масовата приватизация, се предлага неактивните сметки да могат да се закрийт след изтичане на определен период от време².

В този смисъл след изтичане на 5-годишен срок на управление на акциите във фонда, се предлага тези акции, за които акционерите не са се идентифицирали да се прехвърлят по сметка на фонда, а управляващото дружество да бъде задължено да ги продаде в рамките на 3-годишен период като паричната равностойност от продажбата им следва да се прехвърли по сметка на Сребърния фонд. След изтичане на 3-годишния период за

² Cross Regional Dormant Accounts Study, November 2017, EBRD, стр. 60

продажба, инвестиционният фонд прекратява отношенията си със Сребърния фонд и продължава управлението си самостоятелно.

Възможна хипотеза е и едно и също управляващо дружество да управлява както инвестиционния фонд, предложен в концепцията относно акции на публични дружества от масовата приватизация, така и фонда от акции на непублични дружества от масовата приватизация.

Предпоставки за реализиране на концепцията:

- ❖ Широкомащабна и интензивна информационна кампания и осъвременяване на данните за лицата, притежатели на лични сметки за ценни книжа от масовата приватизация, включително със съдействие на местните власти.
- ❖ Осигуряване на финансиране за изготвяне на актуална оценка на стойността на акциите на публични дружества, които следва да се прехвърлят в инвестиционния фонд.
- ❖ Съдействие на Министерство на правосъдието за улесняване на процедурата по наследяване.
- ❖ Създаване на организация от страна на КФН за осъществяване на надзор на процеса по прехвърляне на акции от масовата приватизация.
- ❖ Изготвяне на наредба от страна на КФН за процедурите за прехвърляне на всички ценни книжа по лични сметки от Регистър А, които не са „неактивни лични сметки за акции“ към Регистър Б, включително чрез служебно разпределение, както и изменение на съществуващи наредби.
- ❖ Намаляване на таксите, свързани с проверка на наличности в Регистър А и с прехвърлянето на сметките от регистър А в Регистър Б от страна на ЦДАД, включително и в случаите, когато лицата следва да актуализират данните си за целите на концепцията.
- ❖ Намаляване на таксите свързани с проверка на наличности в Регистър А и с прехвърлянето на сметките от регистър А в Регистър Б, както и на таксите за съхранение, управление и продажба на ценните книжа от масовата приватизация от страна на инвестиционните посредници, включително и в случаите, когато лицата следва да актуализират данните си за целите на концепцията.

- ❖ Съгласие от страна на УС на СФ за провеждане на процедура по избор на управляващо дружество на инвестиционния фонд и одобряване на инвестиционната политика на фонда; осигуряване на средства за управление на инвестиционния фонд; превеждането на средствата от непотърсените дялове в Сребърния фонд.

Краен резултат

С прилагане на концепцията за ценни книжа на дружества от масовата приватизация ще се постигне:

- ❖ защита интересите на лицата, придобили акции от масовата приватизация посредством провеждане на интензивна информационна кампания за значимостта на въпроса и намаляване на таксите, строга процедура за прехвърляне на ценните книжа при наличието на обективни критерии за неактивни сметки или идентифициране на активните инвеститори;
- ❖ подобряване на прозрачността на работа и корпоративното управление на дружествата, тъй като ценните книжа ще се придобият от активни акционери, които имат интерес от развитието на тези дружества;
- ❖ увеличаване на свободните ценни книжа в обращение и повишаване на ликвидността на дружествата и капиталовия пазар като цяло. Този свободен обем от акции е в основата на борсовата търговия на публичните дружества;
- ❖ вливане на средствата от непотърсените дялове от новообразувания инвестиционен фонд и от продажбата на непотърсените акции на непублични дружества в обществен интерес - в сметката на Сребърния фонд за подкрепа на държавната пенсионна система.

Други възможни варианти:

1. Прехвърляне на всички финансови инструменти от Регистър А на държавна агенция - по подобие на масовата приватизация, на съществуваща или новосъздадена агенция да се възложи да наблюдава продажбата на финансовите инструменти и прехвърлянето на средствата в нормативно определен държавен фонд, от който в срок

до три години собствениците на продадените акции да могат да потърсят полагащите им се средства. Непотърсените средства след това следва да се прехвърлят в държавния бюджет.

При този вариант са идентифицирани следните основни проблеми:

- ❖ избор на държавна агенция, която да следи и контролира процеса;
- ❖ избор на фонд/сметка, в който да се съхраняват средствата от продадените акции;
- ❖ оценка на дължимите от фонда средства на лицата, които са си потърсили правата в указания 3-годишен срок.

2. Служебно разпределение - разпределение към желаещите инвестиционни посредници на акциите, като посредникът да бъде задължен да ги продаде и да изплати на акционерите приходите от продажбата на акциите. Всеки акционер ще може да потърси паричните средства до определен срок (3 г.).

При този вариант са идентифицирани следните основни проблеми:

- ❖ процедура за наследяване – когато не могат да бъдат идентифицирани наследниците или не могат да се споразумеят, няма как да им бъдат открити подсетки при инвестиционен посредник;
- ❖ начин на разпределение на акциите към инвестиционен посредник – по лица или по дружества, като при подход на разпределение по дружества, съществува проблем във връзка с ниската ликвидност на голяма част от акциите на тези дружества.

Заклучение

При тази концепция, пред абсолютната закрила на частната собственост по чл. 17, ал. 3 от Конституцията, се предлага да бъде предпочетено общественото благо и колективния интерес, посредством нормативно-установеното задължение сумите, съответстващи на непотърсените дялове да бъдат внесени в Държавния фонд за гарантиране на държавната пенсионна система. Поради това, че сроковете, които ще се предложат със закона за прехвърляне на търгуваните ценни книжа от регистър А в регистър Б, и съответно за предприемане на действия от страна на притежателите на дялове в инвестиционния фонд и притежателите на акции в непублични дружества, предоставени за управление на фонд са преклузивни, последицата от тяхното пропускане ще бъде погасяване на правата, обусловени от спазването им, в полза на посочения обществен интерес, като същевременно, ще бъде изразена ясна държавна воля за уреждане на последиците, посредством изработване на законопроект с ясни изисквания, критерии и процедури.

Процедура за облекчаване на регистър А (публични дружества)

Процедура за облекчаване на регистър А (непублични дружества)

